S/5 - 1 - 13 R. No.

1919-20.

శ్రీరస్తు.

భూభ్రమణ నిరాకరణ పత్రము..

సూర్యుడు బ్రహ్మాండమధ్యమునందు కులాలచక్రనాభివలె నుండి సార్వత్రికాకర్షణశక్తి వలన భూగ్రహాది గ్రహములను ఆకర్షించుచు భ్రమింపజేయుచున్నాడా? లేక సూర్యుడనంత సౌరసంవత్సర కాలమునను తాత పర్యాయము స్వకక్ష్యమునందు ప్రదక్షిణముగా భ్రమించుచుండియు భూమి స్థిరముగానుండుటయు శాస్త్రసమ్మతమా? ఈ రెండు పక్షములలో మొదటిది పూర్వపక్షపక్షీయము. రెండవది సిద్ధాంత పక్షీయము——

మొదటి భూభ్రమణపక్షవాదులను నడిగెదను.

౧- నిలువుటద్దము [illegible] భూగోళములకు క్షితిధరంబులనుమగులదు. భూగోళమున్న తీరు [illegible] బలుల్లు మట్లు. [illegible] పరిణామగతులను. వడుసగా గతిగాను. భూమి గుండ్రముగానుండినచో సూర్యుడు స్థిరముగ భూమి పరిధి మాత్రమే ప్రకాశించును. [illegible] కాలము నగాలు. [illegible] నుండి [illegible] భూమిపరి [illegible] చేత [illegible] మగును. [illegible] భూమి [illegible].

టంకె తనే సూర్యుడు నక్షత్రములను ఇంత శీఘ్రముగ తిరుగుచున్న

ట్లు తోచుచున్నవి. పిదప మీరు చెప్పిన ప్రకారము భూమి చలనము చున్నట్లు

తాకంబడు మనగాని రెండవ వాక్యము నర్థము తోచుటలేదు! భూమి సూర్యు

ని చుట్టు మూడు 365 వాసరములు దినములు. 6 మాసములు పైబడ్డి రతాలను

చుట్టును. ఇట్టి కాలమునకు సౌరసంవత్సరమని పేరు. భూమి సూర్యుని

చుట్టు తిరుగుటచే భూభ్రమణమనబడును—

ఆ. — ఆర్యభటసిద్ధాంతపు భూగోళాకారమును గురించి బఱాంక

౩ మూడారా. 3 వ గోళపాదము, ఈ సమయములో ఉదహరిద్దాము. సదుల్లేఖ్య

న. సూర్యసిద్ధాంతపు మాత్రమే ఉండును. శ్లో॥ మధ్యే సమంతాదండస్య

భూగోళో వ్యోమ్ని తిష్ఠతి॥ బిభ్రాణః పరమాం శక్తిం బ్రహ్మణో ధా

రణాత్మికాం॥ ఈ సూర్యాని లో భూగోళము స్థిరముగా ఉన్నదిగా

చెప్పబడుచుండగా భూభ్రమణమున్నట్లు నిరూపించుట ఎట్లని— ఇందు

కు సమాధానము. ఈ రెండు ఘంటార్థములందు భూగోళము ఇందే

స్వ= పూర్వార్థంలో నియుక్తి. సమంతాత్ = అంతటను లోపల ఉండు

చున్నది. ఇటులా. స్థిరమైన భూగోళము సూర్యుని చుట్టు నెట్లు తిరుగు

ను. గోల గోలరీతిగా ఉన్నయెడల. పరతర భ్రమణ గతిని సాధించు

వానిగాని మండలాకారంలోని సంభవమంతేరిని; బ్రహ్మణః = పర

బ్రహ్మరూపియైన సూర్యుని యొక్క. ధారణాత్మికాం = పరమాం శ

క్తిం, కేంద్రాకర్షణ రూపమైన శక్తిని. బిభ్రాణః = స్వనిష్ఠతేంతరా.

పనియరూప శక్తి చేత. ధరించుచు నంటుట భ్రమించునని తాత్పర్య

ము —

3. - (ఖ)గోళ పరిశోధనా శాస్త్రజ్ఞులు సూర్యుని కేంద్రముగా నక్షత్ర

చేయకుండా (తే)ర్పాటించి విస్తృత లక్ష్యము సిద్ధము గుర్తించుకొన్నారు. సూ

ర్యుని చుట్టును భూమి (భ్ర)మించుచున్నదను టయథార్థ్యము సిద్ధము.

మరియు మహేశ్వర ఆగమముల సూత్రానుసారముగా జ్యోతిష్య

(శా)స్త్రాధారాన్ని పరిశోధించి భువనం, ప్రమాణాల్లోను వలన సే

కమ పరిశోధనగా ... 2,92,100 ఇన్ని వర్షాల యుగముల భూ

మి సృష్టిని మొదలు నుండి సూర్యుని చుట్టు (భ్ర)మణము పరిభ్రమించుచున్నాని

పారంభమున్నదని తెలియవచ్చుచున్నది.

ఇట్టి సూర్యకుటుంబ గ్రహాలను పాలించుచున్న (శ)క్తి ... భ్రాంతి

యుల (వ)లన నక్షత్రగణమును భ్రాంతియును నిజమని సర్వ పారంపర్యముగా

ఈ (ప్ర)దిపెట్టను. ప్రమలో ముగింపు శాస్త్రజ్ఞులు పరిశోధనల వలన లో

ముగింపు ధృవతో. ప్రపంచాన్ని భూమి సమష్టిగా నిలబెట్టాయి.

ఇందువలన భూమి ఇతర గ్రహాలయు సూర్యచుట్టే తిరుగలయు. నక్ష

(త్ర)ములకు స్థిరత్వము నిర్ధారితమైనది.

4. ఇట్లు ఏర్పడగానే భూ(భ్ర)మణమునందు గల తిరుగుబాటు ... నిఖిల నక్ష

(త్ర)ములు ... (భ్ర)మణములు వలసివచ్చును. నక్షత్ర గణనక్షత్రం.

స్థిర సంబంధం. ప్రపంచ విశేషాలు పరిశోధనల కమముగా

చనిదను ఒక నక్ష(త్ర)ముని సార్థక సంబంధం ... సవది. నక్ష

(త్ర)ములు ... భూగోళము నకేంద్రము ...

వస్త్రం తయారు చేయు టాన వల యును. ఇతరాంగాలు ము నకు చుట్టు నస కూరా
అరకూర స్థము స్త్రైవస్త్ర[illegible] ము లన్నియు. తమ తమ శ్వేతపు తెల్ల లతా సురు
నా క్షేత్ర[illegible] దిన మున రేర సరిగ నెం త[illegible] రా క్షీణము సె యున టుల. సర్వ స్వరదత్త
శ్రీ న గల గలి గి. అరాం[illegible] నా గలు[illegible] మిం చు చున్న దని చెప్పించ వలసె వస్తున్నారు.
[illegible] సం ఖ్యాక ము లైన వస్త్ర[illegible] ము లన్నిం టి ని సమ కాల ము నందే భూత్ర వస్త్ర
కావుటే [illegible] న టులు. బహు విధ గాలు లను గల్పించు చుతెన్న భూగాళ
షుత వస్త్ర[illegible] దిన మున తన చుట్టు ద్రాను లా రాను. న టుల. గతి గాల గరు
లు టు లాభదాన ము (పుంల భము) ల హార్దు లాసము వలన మిద్దన్న
ము నె కడ దినప్పుడు. తాను సర్వ స్వ రూప్యై త మాత్ర ము బహు విధము
స ము పొం దవల యును! —

౭. [illegible] యుతే మన లో గారం తరు[illegible] న వారి ఖ్యనా యుక్తి చెలత. వస్త్ర
లారి యు ఇలు అద్దము లై అరుచున్న దని యు. [illegible] అయిన గాత కముల వస్త్ర[illegible]
ము ల[illegible] మిం చు చున్న దని యు. స్వ లాలి వస్త్ర[illegible] ము లకు గాలి వేదనియు.
తెప్పు రు రు. [illegible] వస్త్ర ము లో, లో తము లో నా యుక్తి నకు. బాం చ.
ల్ప ము ని రు బహు యలుం చ గా[illegible] వవారి నిల వెళ్ళిప్పుడు. ఒక తిరు
నన వ చు చున్న వను టు యుక్త వారా! [illegible] ది లలు ను గా కే నస కూరం తర
స్థ వస్త్ర[illegible] గతా గాలు లకు సమ కాల ము నం దే[illegible] శీత్ర గాల్లా
ద్రింగు లుం చే. ఒక్క[illegible] వారి నిలము నటే [illegible] సం ఖ్యా కము లైన గాలు
లం గల్పిం చుం లు. [illegible] ది రా తప్పు వెయుత తరు నసె లు న్న వనుటు.

యము. నాన్యోయముగా! పంచబలముగల వాయువు ప్రసరము. నియమిత గతి [illegible]

బంధనలన. సర్వేశ్వరుడు శ్రీ [illegible] నియమమా [illegible] వలెనే [illegible]

మా! ——

[illegible] ప్రకాశకత్వ. [illegible] జ్ఞానమునం తరస్థ నక్షత్ర [illegible] ములు ఆలోక. నా

క్షేత్ర [illegible] నవలవలె. తత్వ రిమ తకత్వ [illegible] [illegible] ప్రాప్తియు గూడనైన

నవ నగము మనంబునకైనగూర్చి వెలుగుగదా! పదార్థ [illegible] విజ్ఞాన శాస్త్రము

వలన లోకము సంధానక [illegible] శక్తియునా [illegible] స్వరూపం

బడుచున్న సర్వేశ్వరుని యొక్క [illegible] ప్రకాశాత్మక పరమ శక్తియే [illegible]

[illegible] గములవలన గతి [illegible] నియము, శబ్దమనియు, సృష్టి [illegible]

యము ప్రకాశమనియు. నిటుల వివిధనామ రూపములతో [illegible]

వివిధ్య [illegible] [illegible] బడుచున్నవి. [illegible]

ములగా [illegible]. ప్రయిదు [illegible] ములు. [illegible]

లె [illegible] ప్రకాశము [illegible] సాధన [illegible] వలన

నను [illegible] [illegible] లోకము [illegible].

ప్రకాశము [illegible] గల [illegible]

[illegible] ఫలితాలము గల [illegible]! [illegible] ప్రకాశము [illegible]

రు. ము [illegible] లోక [illegible] [illegible]

న [illegible] [illegible] నక్షత్రము [illegible] [illegible]

. [illegible] [illegible]

గనుండుదా!

౭. విశేషించి [illegible] యొక గ్రహము [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] దృష్టములు చూడవలెను—
౮. [illegible]
[illegible]
[illegible] సంఖ్యాతములైన నక్షత్ర
ములు [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

నది. (శ్రీ) కెప్లరు సమర్థ (గ్ర)హచారములయొక్క గణితములచేత

ఆ వ్యాప్తదానిచేత షట్ శతాబ్దములను జీవితమువెచ్చియున్నాడు.

ఎట్లనగా—

౧. నియమము. (గ్ర)హములు దీర్ఘవృత్తములుగ నుండి యాయా

దీర్ఘవృత్తములయొక్క యొకకేంద్రమునందు సూర్యుడుగాని స్థిరబిం

దువుగాని యుండును.

౨. నియమము. (గ్ర)హములు సమానకాలములలో తిరుగుచుండగా ప్రతి

స్థితిని సూర్యుని చుట్టు యవి చేయు క్షేత్రఫలములు సమానములగును.

౩. నియమము. ఒక్కొక్క గ్రహము సూర్యుని చుట్టు తిరుగునప్పుడు (శ్రీ) సమయాంతరము

వర్గములు వాని (సూ)ర్యునినుండి దూరములయొక్క ఘనములకు అనుపాతము

లగు ప్రమాణములగును—

ఈ నియమములలో మూడవ నియమప్రకారము సూర్యకేంద్రస్థానీయ

మైనందున ఆకర్షణశక్తిని గాచినదియే లోకములందు వ్యాపించి యుండినదిగా

తెలుసుకొనవలెను గాని భూమియొక్క ఆకర్షణశక్తియే యాగమము

మునకు పరిపడదు. తరువాత సర్ ఐజాక్ న్యూటను (గ్ర)హచారులలో భూమియొక్క

ఆకర్షణయే యనుటకు స్పష్టపరచియున్నది.

(శ్రీ) నియమములను ఆధారముగా న్యూటను (సూ)త్రముగా చేసిన భూమ్యా

కర్షణ సిద్ధాంతమే ఆకర్షణవాదము. ఇట్లు న్యూటను కనిపెట్టిన సూత్రములను

భూమియొక్క (ఆ)కర్షణమునకు తగునట్టిది—

భూభ్రమణాదినిరాకరణ ప్రతిపాదితమైయున్నవి.

వేష్టనాదిప్రకారములు సూర్యభచక్రములకు భ్రమణము,
(పృ)థ్వీమండలమునకు స్థిరత్వము చెప్పబడినది. భూభ్రమణాదివాదము
(శ్రు)తి(స్మృ)తుల యుక్తులను నిరాకరించెను.

“మధ్యే సమంతాదణ్డస్య భూగోలో వ్యోమ్ని తిష్ఠతి।
బిభ్రాణః పరమాం శక్తిం బ్రహ్మణో ధారణాత్మికామ్॥”

ఈ మహత్త్వ సిద్ధాంత సూక్తి ప్రాచ్యశాస్త్ర సాధకము. తద్వివరణ
విరుద్ధము. ఈ మతప్రకారం భూమియొక్క [illegible] చెప్పలేనందున నపార్థము—
ఈ మతప్రత్యక్ష [illegible]యున్నను

(1) బ్రహ్మాండకాదకేమైనను. ఈరూప్యం. ఈమతమునకును. (బ్ర)హ్మా
ండాంతర్గతమైన బ్రహ్మాణం ఈమతమునకును. సూర్యాదిశక్తము.
(2) శక్తి ఈ సృష్టియాపదమునకు. ఆధారమున్నది ఈవిషయము.
తెలియు—

(3) శాస్త్రపదమునకు తెం[illegible] విషయార్థవర్ణనము—

ఇట్టి అర్థములు [illegible] పైని సూర్యసిద్ధాంత యథా
ర్థము చెప్పుచున్నను—
ఈంటస్య. (బ్ర)హ్మాండము యొక్క సమంతాన్మధ్యే సర్వ(ప)దేవ మధ్య
స్థానమైన చంద్రలోకాకాశము నందు. భగోళము [illegible]
ము స్థిరముగానుండునని చెప్పబడినది. ఇయితే నిరా
ధారముగా [illegible] నందు నిరాధారసంభవమని తెలియుచున్నది

(బ్ర) శక్తియొక్క నిరాకారావస్థ సరూపమైన ధారణాశక్తి పరమశక్తి

నిర్ధరించినారు. భూగోళము తారాళమునందు నిల్చియున్నదని సమాధా

నము చెప్పియుండిరి. ఈయర్థమే యథార్థమైనది.

సమంతాదండమధ్యేస్థో భూగోళో వ్యోమ్ని తిష్ఠతి.

సర్వాధారాత్మిసద్భావా (బ్ర)హ్మణో ధారణాత్మికా,, ఇతి.

సూర్యసిద్ధాంతసూత్రగమనికము——

(శ్రీ) గ్రంథయుగాత (ఆ)ర్యసిద్ధాంతమునిమహర్షిప్రోక్తార్యభటీయంచేను

నిరాలంబస్థలమునందు భూమి నిల్చియుండునని తద్విధంబున భూగోళము

(ఆ)ధారరహితమైనదియున్ను తానుసర్వాధారమై తనచుట్టునున్న తక్కిన

గ్రహములయొక్క ఆకర్షణశక్తులవలన నభస్థలమునందు నిల్చియున్నదని

వరాహమిహిరసిద్ధాంత, సిద్ధాంతశేఖరములయందున్నది.

ఎట్లున్నను. పంచమహాభూతమయస్తారాగణపంజరే మహీగోళః।

ఖేయస్కాంతాంతస్థో లోహ ఇవావస్థితో వృత్తః॥—

సిద్ధాంతశేఖరే.

నభస్యయస్కాంతమహామణీనాం మధ్యేస్థితో లోహగుణో యథాస్తే

ఆధారశూన్యోపి తథైవ సర్వాధారో ధరిత్ర్యా ధ్రువమేవ గోళః॥

శాకల్య [illegible] సంహితాంతర్గత (బ్ర)హ్మసిద్ధాంతే.

పంచాంగులం మహామేరుర్ధ్రువో ... జలమంగులం.

(అర్థ)ము. భూమియు మేరువు. ధ్రువులు ... జలము జలం. (ఉ)

మనయొద్ద దుమ్ముచలువలేని ... నాంచు ... ంగాను ... సనమునం దమర

సించెను. భూమి స్థిరముగానున్నదనెను. ఎట్లంటే,

భూ భూర్ధమిరవ తారా పంజరాతె సావిశ్వం ధరాస్థిరా॥ ఇత్యాది.

సిద్ధాంతశిరోమణియందు. భూమి చలనము లేదని వాదించియున్నాడు.

యు ధార్మికులార్యానలయోన్నగేత తావేధా శృతిస్మృతులకు విరుద్ధముగనున్న

మరుద్యులలో భూచలన సిద్ధాంతము యుక్తిబలమున్నను అవస్థితి

యుకిరి;, అది శ్రుతిపదమునకు విరుద్ధమైయుండి యుక్తము. తక్కారముగు

లా కైకము. జలమునకు (ద్రవ)త్వమెటుల స్వాభావికమో యటుల

భూమికి స్థిరత్వము స్వాభావికము యని వాదించెను.

3. ఆర్యభటుని [illegible] శ్వర కృతగీత సూర్యసిద్ధాంతమును సరించి ఆర్యభ

టీయులు. స్వసిద్ధాంతములో భూమి భ్రమణము నంగీకరించినవ

బింటికేయనితరించి ఆర్యభటీయముగా వ్యాఖ్యానయుండు.

శ్లో॥ వృత్తభపంజర మధ్యే కక్ష్యా పరివేష్టితః ఖమధ్యగతః॥

మృజ్జల శిఖివాయుమయో భూగోళ స్సర్వతో వృత్తః॥

ఈయార్యసూత్రమునకు వ్యాఖ్యానము: (బ్రహ్మాండ) కపాలావచ్ఛిన్నస

త్రంతరస్థానాకాశస్థ. వృద్ధే కేంద్రస్థాయిగా ఖస్థితః॥ ఆనగా

భూతలము యున్న భూగోళము బహుతక్ష్యా పరివేష్టితమై (బ్రహ్మాం)

డ కపాల(మధ్య)మునందలి నభస్సులనుండు. కేంద్రస్థాయిగానున్నదని

తాత్పర్యము. పూర్వాచార్యులు నిరూపించిన భూభ్రమణ సిద్ధాంత

వాక్యములనకు. తద్వ్యాఖ్యానములలో వివరించబడియున్నను. గను

దముగు సూర్యాదులతోడ స్థిరముగనున్న భూమికి పరివర్తన

ములం జెప్పుచుమే. తారకరణోమమునిశంతం యుతాని భచక్రస్థానమందవి పశ్చి
మంబుగ మిథునక్షత్రగోళములయందున్నవారు. భచక్రసంబంధిప్రవేశిని
లక్ష్మీపవనమున నారాయణపక్షిము దిశమేరలు చు తమర ధారభాగముం దున్న
భూమినిస్వీయ ప్రత్యక్షభాగము నావశమున. తూర్పున కుబోవు చున్న
దానివలెఁ గూడ చూడు. ఇందులకు దృష్టాంతము. నదిలో నావమీ
దనుండి రెండు ఒడ్డున కుబోవు చున్నవారు. తమచుట్టు యున్న వార
వారలు తమ ప్రక్క వెళ్లు వారుగా వచ్చుచున్నదానివలె చూచెదరు.
ఇట్లు భచక్రపరివర్తనము. భూమియందు దాని గుణించి భ్రమణములు
చెప్పఁబడినవి. ఆ భూభ్రమణములు నవి వాస్తవములు. బిల భచక్రసం
బంధములే గాని యవి భూభ్రమణములు గావు. తూర్పున కేగునవి
చుచున్న నక్షత్రముల యొక్క తద్గమనక్షేత్ర పరివర్తనములు. భగ
ణసంఖ్య తెలిసినయట్టి గ్రహస్పష్టము.
8. ఈ యుత్తర ఈమలోకములునందు స్థిత్యాదివలయిత. ఉత్తర భ
చేయదములో భూభ్రమణములు స్పష్టపడి యుండవా? ఈ విషయము
తెలిసిన ఈ నక్షత్రములు: ఈ మధ్య కేవలము. ఆకాశంబున
ములో నున్నదియుండెను. ఓ రాయి యున్న కృత్తుకు తానను తోలు
గాని కలిగి బున. స్థిరముగా నున్న వెనుక తరలి యుండెను. తనాకేతు
తోలుగానే కలుచున్న దానివలె యాయును. ఈ విధంబున తూర్పు
పశ్చిమ భాగాల నక్షత్రగోళములు. భూమియందు స్థిరముగా నున్న
మహాపర్వతాదులను ప్రత్యక్షంబులుగా నడచుచున్నవా? అని వలె

భూ రుచు. ఇట్టి శ్రీ భగవత్ సంబంధ వివేక్తృము దిక్కు రుజాముచు. భగ

మి యంతర్యామ్యాంగ లావణ్యాలోకింపవే తరు. గాని భూమి సర్వజ్ఞత్వ ప్రత

ర్తి క్రియా వ్యాపార శ్రమమున్నది తుమును. ప్రయత్న శ్రీ భక్తియోగాభ్యాస

లేదు. భూ శ్రమాలవృత్తు బాధింపక భిన్నాభిప్రాయులు కదు.

శ్రీ తల మూలాధార బ్రహ్మ వినియోగ మగు గాని విధానించినయది.

ప్రకృతి భక్తి తో ప్రాయ భూ శ్రమము నుండి గొప్పదైన ఉపయోగ

గలది. మూలాలు శాంతించి శరీర. త్రివర్గ ప్రతి. సామ ప్రాప్తి. పరా

మాయారాధ పరాయణ సిద్ధాంత మునకు సర్వమునకు నాయకుడు భక్తి

లభిస్తే ఉదయించిన నిత్యసత్య మగును. విశేషించి లోక

భక్తి సిద్ధాంత గాఢ తాత్పర్యమును దానిని మూలమైన-

స్థూల దేహాభ్యాసము నిశ్చయించి పూర్వ పరాభవ యుక్తి

. లంకాపురము శ్రీ రామ భక్తి వంశ రస ప్రసార భక్తి. ౧

ఉనకా నిత్య గంగాలావణ్య యొక్క చే యా ప్రతిబింబమైన సగమ భక్తి

ము. లంకా పుర ప్రశస్తమైనది భక్తి మిగిలిన పద్ధతి [illegible]

పై నక్షత్ర [illegible] మాలాలు నామాలు మిన్న ముదిత. ప్ర

సా. నిరక్షర [illegible] సహాయ పాలకులు మాల. భక్తి మిన్నది

లాభ ఫలితాలు పవిత్ర ప్రతిష్ఠ రక్షా మాల ప్ర ప్రత్యక్ష భూమి గ భక్తి మిగలు

సూ. బాధ్యత తో కొన్ని మనసు నిశ్చయ సాంగ నక్షత్ర మాలలు మనిషి

దయాస్తము యమలు లిమిత రతి మూలము నిష్ఠ స్వభావ ప్రతి [illegible]

ఇట్టి ప్రత్యక్ష రతాల సిద్ధము. భూమి దైవాచరణ గాథ వరదా వృత్తి

[illegible]

[illegible]

౭. [illegible]

శ్లో॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

శ్లో॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

దు లుంచున్నారని [illegible]

నటనది సుస్పష్టము—

౬. ఇంత [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

క్షత్రములగా. ౨౧ భాగములు రాశులన. వృషభ[illegible] సింహ[illegible] [illegible] నడుచు

రా(ఉ) వృత్తము. దానికి [illegible]ముకు ౨౦ భాగములు రాశులన. మిథునం

[illegible] నక్షత్రము। నిరున్న విషువ[illegible] [illegible] దక్షిణా

భాగములన. ౨౨ భాగములు రాశులన. [illegible]

వృత్తములు. దానికి [illegible]. ౨౧ భాగములు రాశులన. వృశ్చికరాశి

కుంభాదిరాశుల వృత్తము. (ఆ)రెండు. ౨౮ భాగములు [illegible] రాశులన ధను

రాశి [illegible] రాశి [illegible] నక్షత్రము. సుండున్నది —

విషువన్నం [illegible] రేఖ [illegible] (తె)లు [illegible]

[illegible] విషువ క్షేత్రము. [illegible]

[illegible] సూర్యుడు

[illegible] —

సూర్యుడు మేషాయన దినమందు నిరక్షరేఖయందే [illegible]

[illegible] నిర్గమించు. [illegible]

[illegible] దినమునను నిరక్షరేఖయందు ప్రవేశించు. (ఆ) దినమున

[illegible] (ఆ)[illegible] (తె)[illegible] [illegible]

[illegible] దక్షిణాయనము [illegible] (కె)[illegible] ఉత్తర

మార్గములన. మేషాయనదినమునకును [illegible] నిరక్షరేఖకు (ప్ర)వేశించును.

[illegible] [illegible]. [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] సిద్ధము —

ఎట్లున్నను.

2. సూర్యసిద్ధాంత భూగోళాధ్యాయమునందు.

శ్లో॥ మేషాదావుదితః సూర్యస్త్రీన్ రాశీనుదగుత్తరం।
సంచరన్ప్రాగహర్మధ్యం పూరయేన్మేరువాసినాం॥
కర్కాదీన్ సంచరంస్తద్వదహ్నః పశ్చార్ధమేవ సః।
తులాదీంస్త్రీన్ మృగాదీంశ్చ తద్వదేవ సురద్విషాం॥
అతో దినక్షపే తేషామన్యోన్యం హి విపర్యయాత్।
మేషాదౌ దేవభాగస్థే దేవానాం యాతి దర్శనం।
అసురాణాం తులాదౌ తు సూర్యస్తద్భాగసంచరః॥
అత్యాసన్నతయా తేన గ్రీష్మే తీవ్రకరా రవేః॥
భూమండలాత్పంచదశే భాగే దేవే ఽథవాసురే।
ఉపరిష్టాద్వ్రజత్యర్కః సౌమ్యయామ్యాయనాంతగః॥

భూమికి తన్నుపరి భాగమునందు సూర్యుడు భగణాంశములైన 360లో పంచదశాంశమైన 24 భాగమునందు దక్షిణో త్తరాయనాంతములందు పరిభ్రమించును. సూర్యసిద్ధాంత మానాధ్యాయే.

భానోర్మకరసంక్రాంతేః షణ్మాసా ఉత్తరాయణం।
కర్కాదేస్తు తథైవ స్యాత్ షణ్మాసా దక్షిణాయనం॥
సురాసురాణామన్యోన్యమహోరాత్రం విపర్యయాత్।
యత్ప్రోక్తం తద్భవేద్వర్షం భానోర్భగణపూరణాత్।

అనగా. సూర్యగమనమువలననే దినరాత్రిప్రమాణములు ఏర్పడినవి.

తత్రైవ. అయనద్వయసంక్రాంతౌ తత్ర ఋత్వర్కసంక్రాంతి కాపరా

క్రాంతిసంజ్ఞాతయా సూర్యస్సదా పర్వేఽభ్యాసయేత్।

అనగా. సూర్యగమనమునుబట్టియే ఋతువులు, దక్షిణోత్తరాయణములు. ధృవ

పరోక్షముగా గ్రహములన్నియు జ్యోతిశ్చక్రమంతయు క్రాంతితత్త్వమా

గమనమున సూర్యునితో బాటు భూలోకమునకు తెలుపు చుండు

టకు ఏర్పడినవి. పౌరజ్యోతిర్విజ్ఞానము

పరం జ్యోతిస్సముత్పన్నం సూర్యాన్వయం సవితారవ

పర్వేణ బుధకాన్వేవ భావయేత్ భావభావనకి॥

పర్వతి. అంతమదిసర్వాత్మవు తెల్పుచున్నది। అని విజ్ఞానమందు

న్నది తత్రైవ. ఇతరాసాము పరిణామయోరా విషువత్సాద్యా తావకేక

నతాసు విషువత్స్వాయా నాడ్యస్సన్న్యుపరిస్థితా॥

అనగా సూర్యుడు మేషతులాయనదినములందు నిరక్షదేశమందు

రాత్రింబవళ్ళు రవిచుట్టు తిరుగుచున్న భూభాగమునందు సంచరించు

నట్లు సమానదృష్టితోను లంకనివసించువారికి మిగిలిన చోటలందు

నుసమముండునదినమునైనా దునదూర రావారికి ఉత్తరదక్షిణముల

గాని ప్రకాశించునుదక్షిణములగాని చేస్తు. తత్రైవ

రేఖావిషువద్యామ్యోత్తరం క్రాంతిదృశ్యానవర్ణరాత్రకం.

భూచక్రాష్టవార్షసత్యయుతాః పర్వటిత్రేణ సర్వదా.

అనగా (ప) పంచభూతరథమందు. సంవత్సరము నుతత్తు

ముసు. వేదములను ప్రశ్నములను పరితరము లను గాచి పికా
సా. సూర్యాస్తమయ సూర్యోదయంబు లున్నారు—

వ. (శ్రీ) భాగవతము పంచమ స్కంధము 21 అధ్యాయమునందలి
సప్తమవాక్యము.

లోకానామయం భాన్వస్తమయ నిశ్శాని భూతానాం
(ప్ర)వృత్తిం నివృత్తిం, సమ్ముఖే యథాశేష భావే శాన్నస్య దిశో లత(త్ర)
వ్యాఖ్యానాం దివ సముద్ర్వా, తాపీ వ. సదా దిల్పస్త పంచి సర్వేనాం చలం
చలం దర్శి తే సాకేతానాం॥.

ఇట్లు మహోత్కృష్టుడైన. భాగవత కారుని లోకావృత్తము సున్నను.
ప్రాగాది చతుష్టయమునందలి ఇంద్రాది ప్రముఖులయొక్క మేరు
పునకు తూర్పు దిగ్భాగస్థులకు. ఇంద్ర పురి మొదలుగాని యయు. పశ్చిమ ది
గ్భాగస్థులకు. యము పురి మొదలుగాని యయు. ఉత్తర దిగ్భాగస్థులకు. వరు
ణ పురి మొదలుగాని యయు. పూర్వ దిగ్భాగస్థులకు సోమ పురి మొదలుగాని
యయు. ప్రాగాది దిక్చతుష్టయమునకు ల్లు సూర్యుల ప్రకాశింపబడు.
మేరు ప్రదక్షిణ చేయుచున్నాడు. మేరు పర్వతములన్నే నే సూర్యుడు
నక్షత్రాభిముఖుడై మేను యనగా దేశ మేరువును పాదు భాగస్థులు
నట్లు చేయుచు (ప్ర)పాప భవానుమ్యే దేశం బున. ప్రత్యక్షంబుగ
(ప్ర)భ్రమింపబడున్న. జ్యోతిశ్శ(త్రు)మునందుండుటచే. (ప) లదినములను.
మేరువును. దక్షిణ దిగ్భాగస్థముగా వానిని గాచి యున్న—
ఇట్లు సూర్యుల జ్యోతిశ్చ(క్ర)గమన(ప)యుక్తమైన (భూ)గమనముచే

దూరస్థుడై భూమిని స్పృశించుచున్నట్లు గానవచ్చుట యుదయము. ప్ర
కాశము ధ్వంసమందు గానవచ్చుట మధ్యాహ్నము. భూమిలో ప్రవేశించుచు
న్నట్లు గానవచ్చుట యస్తమయము. ప్రతి వన్న దూరస్థ తాల
ము. నిశీధము, ఇట్టి యుదయమధ్యాహ్నాదులు. పాత్రయిలయొక్క ప్రత్యే
కానిమిత్తకములుగానుండున్నవి.

శ్రీవిష్ణుపురాణే॥ ఉదయాస్తమనే చైవ సర్వకాలం తు సమ్ముఖౌ।
దిశాస్వశేషాసు తథా మైత్రేయ విదిశాసు చ।
యైర్యత్ర దృశ్యతే భాస్వాన్ స తేషాముదయస్స్మృతః॥
తిరోభావం చ యత్రైతి తత్రైవాస్తమనం రవేః॥
నైవాస్తమనమర్కస్య నోదయస్సర్వదా సతః।
ఉదయాస్తమనాఖ్యం హి దర్శనాదర్శనం రవేః॥

అనగా సూర్యునియొక్క యుదయాస్తమయములు. సర్వదేశస్థులకును
సర్వకాలములయందును సర్వదిక్కులయందును విదిక్కులయందును గానవచ్చును
సూర్యునియొక్క దర్శనాదర్శనములయాదితాలము యుదయాస్తమ
యములయు సంక్షిప్తములుగాలోకవ్యవహారములుంచున్నది గాని యిట్టి యథా
ర్థములుగావు

౬. సూర్యసిద్ధాంతప్రథమాధ్యాయే.

పశ్చాద్వ్రజంతో ఽతిజవా నక్షత్రైస్సతతం గ్రహాః।
జీయమానాస్తు లంబంతే తుల్యమేవ స్వమార్గగాః॥
ప్రాగ్గతిత్వమతస్తేషాం భగణైః ప్రత్యహం గతిః॥

ప్రవాహ వాహనాయు నియమా జనాంతకత్వము (బ) వర్గీకృత లమలని ఫలి

తాంత్రము —

సూర్యాది (గ్ర) హము లజలతగ్గ లతాంతరాము మేల్కొనిన. సూర్యాదులు స్వ

తంత్ర వృత్తస్థలముఖ ప్రవర్తనలము వలన నక్షత్రములలా పశ్చిమాభి

ముఖముగ భ్రమింపబడుచునా. నక్షత్ర (త్ర) కక్ష్య యందలి (ప్ర) వాహాంవాయు

ప్రకటిత యొక్క యత్వపికముల వలన (గ్ర) హము లకన్న నక్షత్ర (త్ర) ములు ముం

దుగాతదవిసంధున. నక్షత్ర (త్ర) ములలా సరిగా (గ్ర) హము లు. నిశేభమించ జాల

క పరాజయింపబడిల లక్ష్మీలులను వారివలె గుల భూంతమేత్వ వేగుల బడి

నది (ప్ర) వేగు కబడులలా. శస్త్రాదిజం బాంత (గ్ర) హము లు. సర్వశ్రేష్ఠ

కత్త్ర త్రము ఘులగా. (ప్ర) ంతకింతకు లఘు భూతమైనవి. ఉమ్మేలు న్నవి.

(గ్ర) హా కక్ష్యలలా నక్షత్ర కన్న శని కక్ష్య దుష్కూ చేము। (ప్ర) ంతపన్నుల

లకేత్త్రయు. గురు లక్ష్యక కన్న కుజ కక్ష్యయు కుజకక్ష్య కన్న సూర్య కక్ష్యయు.

సూర్య కక్ష్య కన్న శుక్ర కక్ష్యయు శుక్ర కక్ష్య కన్న బుధ కక్ష్యయు బుధ కక్ష్య

కన్న చంద్ర కక్ష్యయు లఘు భూతములు. ఇట్లు యొక్కట (గ్ర) హము యొ

క్క కక్ష్య గాప్పదా. (ప్ర) (గ్ర) హాముగుల భూతము. (ప) వర్తనలము. న

క్షత్రాధిష్ఠిత మూర్ధగాత్రులు (బ) వర్గీకృత పెంచ బడినది. ఈ దంత

గ్రహములు స్వస్థానంతరాళాదులు నక్షత్రములు. నక్షత్రాధిష్ఠిత

మూర్ధగాత్ర కక్ష్య కల వృత్తము దబి పలి యోగాతారానన్న రాశిమ

న. మేషాది సూర్య (ప) దేశ సమ సూత్ర (త్ర) స్థల గానర్తించబడి —

కతంతవృత్తక్షేత్ర. మేష లతో రాశిగుణము. విభాగ వద్దక్షేత్ర లగ్న

సంపాతమువలన (ఆ) భ్రాంతపాతమేర్పడియున్నది. క్రాంతివృత్త(ప)
ధ్రువములు రెండును సూర్యసన్నిధిని విషువద్వృత్త(ప) దేశములందున్న చలనమున్నా
నిజ భాగాంతరములందు [illegible] ఉత్తర మకర కర్కాటాది రాశులున్న
న్నవి. (ఉ) [illegible] క్రాంతివృత్తము. గ్రహసంచారా సర్వ
సమ: విషువద్వృత్తమే [illegible] ధ్రువము [illegible] నిరక్ష దేశోర్ధ్వముగా ను
న్నది. (ఊ) [illegible] వలన నక్షత్ర(ఆ) [illegible] విధు
[illegible] పర్యాయములు [illegible] . [illegible]
[illegible] వలనగాని [illegible] వలనగాని (గ) హాములు సంబంధ
ము మొగాని నక్షత్ర(ఆ) [illegible] క్రాంతివృత్త సంబంధమువైన [illegible]
ది (ప) దేశముల [illegible] సంచారం [illegible] . (గ) హా [illegible]
[illegible] . [illegible] (ఋ) [illegible]
[illegible] (గ) హా [illegible] .
[illegible] (గ) హాములు [illegible] (ఋ) [illegible]
[illegible]
[illegible] —
పై (ఋ) [illegible] . (ఋ) [illegible]
[illegible] (ఋ) [illegible] . (ఋ) [illegible]
[illegible] (ఋ) [illegible] (ఆ) [illegible]
[illegible] (ప) [illegible] (గ)
హాములకు [illegible] సంగతులు [illegible] .

౧౦. శాకల్యసంహితాయాం తగణలక్ష్య వ్యాససిద్ధాంతే॥

సదాపశ్చాత్స్ఫుటం సర్వగ్రహా నక్షత్ర తారకాః

ప్రజం త్వగితగ్ర భూచోది సవ్య వృత్త ప్రవాహకాః॥

గ్రహా నక్షత్ర తారాణాం సవ్యోర్ధ్వమనతారకౌ॥

అనగా గ్రహ నక్షత్ర తారలు. ప్రవహానిలపూరితములై. స్వస్థానము నుండి పశ్చిమాభిముఖంబుగా తిరుగుచున్నవి। ఇవి ధ్రువతారలకు

గ్రహ తారలన్నియు నిలువుగా తిరుగుచున్నవి. వ్యాససిద్ధాంత

మందు. ప్రవాహానిలము వల్ల గ్రహ నక్షత్ర తారకాః

మహా జ్యోతిశ్చక్రము నంతయు తిరుగుచున్నవి.

అనగా ప్రవాహానిలము వలనే గ్రహ నక్షత్ర తారలు

తిరుగుచున్నవి.

౧౧. సిద్ధాంతశిరోమణి, గోళాధ్యాయం

స్పష్టభ చక్రం తమలోద్వినగ్రహాస్సహాద్భగణాదిస్థైః

శశ్వత్ప్రవహ విశ్వస్యబానియుక్తం తదంతరాళవర్తిధ్రువ

తారకాదులకు సభా చేరువనుండి

తద్వ్యగత్రదిశం వహస్యాన్ విశ్వరంతర్వర్తినః॥

ఆకాశ తీర్థ్య చునకు. ప్రవహానిలము భ్రమణము

విశ్వవిస్తృతములు గ్రహములు నక్షత్రములు ధ్రువపథము

పశ్చిమాభిముఖముగా తిరుగుచున్నవి. సప్తర్షులు

లును ధ్రువులను. గ్రహములును తిరుగుచున్నవి.

సమష్టియె చక్రము. అంతరిక్షమునందలి నక్షత్రములను తెలుసుకొనుటకై
సౌరమండలము స్థాపింపబడినది. బ్రహ్మాండమంతయు [illegible]
త్రమంబున బుధ శుక్ర మార్తాండ గురు శనులను లెక్కించు విభాగ
ములందు దూరమునందు నక్షత్రమండలము ఏర్పాటు చేయబడినది—
ప్రయత్నపూర్వక శాస్త్ర తర్కముల చేత నక్షత్రములను పరిశీలి
గా దూరస్థములైయున్నవి. గ్రహములు భగణాది సంస్థలననుసరిం
గియె కల్పబడినవి అంతేకాని. వినుండు. భూమధ్యమునందు వరుస
లకాని [illegible] నక్షత్రములను బంధించి
గా నక్షత్ర సూత్రములను [illegible] బంధించి శాస్త్ర గ్రహము
లను [illegible] భచక్రము పంచాంగ భాగములు
గా విభజించి భూమధ్య బిందువు [illegible] భాగములు చేసి. సూత్ర
ములను బంధించి సూత్రములుగా గ్రహ [illegible] సంస
[illegible] భచక్ర
స్థాపనా [illegible]
ముల [illegible] బడినది. [illegible]
[illegible] గ్రహ [illegible] భచక్రము [illegible]
బున్నది. [illegible]
[illegible]
ఇట్టి భచక్రము [illegible] గ్రహములు
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

22. [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

గర్భములను భూగర్భములు లోను. సౌంకాదనంబు. లయాచక్రములయొక్క-నే [illegible]

[illegible] హాకర్తలను [illegible]

మలము గ స్థాపించెను. [illegible] చక్రము వలెనున్న [illegible] చక్రములయొ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

౧౨. [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ప్రారబ్ధపరావృత్తచ్ఛాస్త్ర గతం యాం ఆ పృథగ్విధామ్

మహాభ్యాసంకలనాన్ని స్పష్టముగా వ్యక్తపరచెను: (ప్ర)

[illegible] ము ము గాంధారి (వి) తా శతాబ్ద [illegible] క్రతువు [illegible]

[illegible] ॥ (త) (ప్ర) [illegible] ములను తొలి [illegible] చేలలను [illegible] (త్రా) (శ్రీ) [illegible]

లను. [illegible] (భ్య) మం [illegible] మలలు (గ) [illegible] లలు ॥ [illegible]

[illegible] వం [illegible] (ఎ) [illegible] మలలు (వి) వ [illegible] సర్వ

[illegible] శాస్త్రములచే (గ) [illegible] స్థానమున [illegible]

[illegible] సాక్షాత్కారముగా [illegible] (ప్ర) న [illegible] (వి) [illegible]

ము. [illegible] (గ్రా) [illegible]

ములను [illegible] (రా) [illegible]

[illegible] (గ) [illegible] సామ్రాజ్యము [illegible]

[illegible] స్పష్టముగా [illegible]

[illegible]

౧౨. (శ్రీ) భాగవతము [illegible]

[illegible] (శ్ర) [illegible] (శ్రా) [illegible]

[illegible] (పు) [illegible]

[illegible] (శ్రీ) [illegible]

[illegible]

[illegible] (గ్రీ) [illegible]

[illegible]

ప్రసంగా [illegible] ల చిత్రి యొక భాగము [illegible] బుంటే గా. ప్ర చిత్ర

[illegible] దైనవి [illegible] ల చిత్ర [illegible]

[illegible] దృష్టులు గాను.

[illegible] ల చిత్ర [illegible] ప్రధిక [illegible]

[illegible] దృష్టులు [illegible] తాల

చిత్రము [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] దృష్టి [illegible] చిత్ర [illegible]

[illegible] దృష్టి [illegible] ||

[illegible] || [illegible]

[illegible] తాల చిత్ర [illegible]

రాశి సంఖ్య సంవత్సరా [illegible] సంవత్సర [illegible]

[illegible]

[illegible] ||

[illegible] తాల [illegible] చిత్ర [illegible] || ప్రసంగా [illegible]

[illegible]

ల చిత్రము [illegible] సంఖ్య విశేషము ల

గల. సంవత్సరా [illegible] మాసములను. [illegible]

[illegible] మాసములను. [illegible]

లదివ నక్షత్రపాదనవకాత్మకమగు రాశిని ప్రవేశమాత్రములను గ్రహ
హించును. ఈ పన్నెండు రాసులను సంచరించు కాలములు సంవత్సరము. ఇరా
రాసులను సంచరించు కాలమును వత్సరమని చెప్పంబడును —

౧౨॥ సూర్యసిద్ధాంతమందు.

ఇత్థం పశ్యేత భగవాన్ సత్రాయాయంతి మాత్రతః. ఇను
ముయ ప్రశ్నలను. పద్ధతి స్పష్టముగ జెప్పంబడియున్నది.

భచక్రం ధ్రువయోర్బద్ధం ఆక్షిప్తం ప్రవహానిలైః।
పర్యేత్యజస్రం తన్నద్ధా గ్రహకక్ష్యా యథాక్రమము॥

ఈ నక్షత్రములను గూడ్చి ప్రహరికా కాలార్థములు నక్షత్రములు
తమ మార్గములను దక్షిణోత్తర ధ్రువుల యొక్క మధ్యమందు
యుండి ప్రవహాయు గాలిచే ప్రతిబద్ధమై స్వస్వస్థానముల గుండ్రముగా
తిరుగుచు తమ స్వస్వస్థానా భ్రమణము చేయుచున్నవి. ఇవి నెల్లప్పుడు
ను పశ్చిమాభిముఖముగ భ్రమించుచున్నవి. ఈ యొక్క భచక్రము
ప్రవాహ వాయు వశమున తిరుగుచు అదిరుగావున గ్రహాది
చంద్రాంతగ్రహములు స్వస్వధారా కక్ష్యలుగా సంచరించుచుండు
నప్పుడు. గ్రహాదులు భచక్ర సంబంధమున్నందువలన భచ
క్ర బద్ధములు. అవి యథాయోగముగ సృష్టి వాయువులచే మైన
ఘ్రిస్ గ్రహాదిచంద్రాంతకక్ష్యా మార్గములు క్రమక్రమముగా
నధరోత్తరముగ వ్యవస్థితము ప్రవాహవాయు గోళస్థానము భచ
క్రము నందు. వాయు సూత్రములచే బద్ధముల గుండ్రముగ భ

చ(రి) [illegible] లోగూడ తారా భ్రమించుచున్నవి—

(నీ) క్షేత్రములయందలి గ్రహములు భ్రమించునవి నూట అరువదియారు ఖండములు. మరియు

(క) ... యాలు ... మధ్యస్థ విషువద్వృత్త ప్రాంత్యపరని ... దేశము

... ధ్రువ ... భూమధ్యరేఖ ... స్థలములగుటంజేసి నక్షత్రమును ... స్థలములు

... భాగమునందు ... (భ్ర)మించు ... ఇందు ... నవృత్త ... వలెనే ...

... ధ్రువ ... యుండును. అంత ... సమానస్థ ... భచక్ర

మునుల ... యుండును.

౧౬. సిద్ధాంతశిరోమణి

నిరక్షదేశే క్షితిమండలోపగౌ ధ్రువౌ నరః పశ్యతి దక్షిణోత్తరౌ

తదాశ్రితం ఖే జలయంత్రవత్తథా భ్రమద్భచక్రం నిజమస్తకోపరి।

సౌమ్యం ధ్రువం మేరుగతః ఖమధ్యే యామ్యం చ దైత్యా నిజమస్తకోర్ధ్వే

సవ్యాపసవ్యం భ్రమదృక్షచక్రం విలోకయంతి క్షితిజప్రసక్తమ్॥

ఇందుకు వాసనాభాష్యానుసారము తాత్పర్యము—

నిరక్షక్షితి ... నున్నవారు దక్షిణోత్తరస్థములగు ధ్రువ

తారాద్వయమును తదాశ్రితములగు ఖగోళమునందు జలయంత్రమువలె భ్రమించుచున్న

నక్షత్రమును చూచెదరు. ఇత్యర్థః॥

భూమధ్యరేఖా ... భూవాయు ...

... రాజపుత్ర ... మగ్న ... ధ్రువ ...

... నక్షత్ర ... స్థానసు ... యనయూప.

... సంబంధ ... బరచక్ర ... భ్రమ ...

టీ॥- అనగా భూమియొక్క ఉపరి సూర్యభాగమునందు పరిభ్రమించు
సూర్యునికి నవ లఘు రాశుల భూవాయువుగాను, ప్రవాయువునం దుష్ట
ఘు విద్యుత్ సాధకమున్నది. ప్రవాయువున కూర్మ్యుత్పన్న పన్నగు దిన్న చిన్న
ము. ప్రవాయువు మధ్య కక్ష్య నక్షత్ర కక్ష్య. మహా దిశాసు లంకాగూడి (ప)
నవసీనిల ప్రవాహము గతిగ యున్నందున గ్రహ చక్ర మయుక్త నక్షత్ర తారక
ము (ప) ద్యుత్పన్న మగా నెల్ల ప్రదక్షిణం బున్నది—
౧౭- పారసిద్ధాంత భూగోళ శాస్త్రము.
తపరి శ్రద్ధా గోళాయం పశ్చాన్ముఖం సదా. ప్రవాహ
ములనకు గూడా ధ్రువతారకా తారాత్త కక్ష్యము. పశ్చిమాభిముఖ దేశములనందు.
తపరిశ్రాంతి. విరామగా నున్న యకాశ ములనందు. ప్రయం = ఈ భూగో
ళము పశ్చిమాభిముఖముగా నెల్లప్పుడు భ్రమించుచున్నది॥
పారసిద్ధాంత మహాశాస్త్రము॥
భచక్రభ్రమణం నిత్యం సాక్షాత్ దిన ముఖ్యతః॥ అనగా నక్ష
త్ర గోళ (ప) ప్రవాహ నిల ముఖ్యముగా భూమికి వలన భ్రమించుచున్న
చక్రము తిరుగుచున్న భ్రమణము నక్షత్ర దిన మనబడును.
పారసిద్ధాంత చంద్ర గ్రహ శాస్త్రము॥
నాడీ షష్ట్యా సదా సాక్షాత్. ప్రవాహ ఉత్ప్రేరితః. అనగా
ఒక దినము తక్కువ కపశ్చిమాభిముఖ భచక్రము భ్రమించును.
తత్పరిమితత్వ సాక్షాత్ వారము॥
౨౧ శ్రీ భాగవతే పంచమ స్కంధే ఏకవింశోధ్యాయః॥

అంశమధ్యగాదు సూర్యాన్నక్షత్రా భోగము ధృవాంతరా
సూర్యాంశకాశ్చ యోగ్యాశ్చైవ తారాత్స్వస్వైరి పంచవింశతయః॥
మృత్యు [illegible] తస్మిన్ కియ [illegible] తజ్జతః॥ ఇందును
[illegible] తారాత్మ్యక్షయు, [illegible] పర్యంతము నం సర్వదా
నిరూపింపుడు. అనేకము॥ అంశమధ్యగాదుః. [illegible]
[illegible] సూర్యాత్ [illegible] యందు అంతరంము ధ్రువము సాధన
సర్వత [illegible] పంచవింశతి [illegible] అంశము [illegible] తారతమ్యం
[illegible] నిర్ణయము [illegible] మృత్యు [illegible] మృత్యు [illegible]
[illegible] అనగా [illegible]
[illegible] సూర్య [illegible]
[illegible] నిలుపు [illegible]
నిరుక్తశాస్త్ర [illegible] సూర్య [illegible] పర్యంతము ధ్రువము నందుకు
[illegible] నిర్ణయించుటకు [illegible] భూ
[illegible] సంబంధము [illegible]
సూర్యసిద్ధాంతము [illegible] భాగవత పంచమ స్కంధ [illegible]
వింశాంశము [illegible] సూర్యసిద్ధాంతము [illegible]
నిరూపించుట [illegible] పురాణము [illegible]
[illegible] యని —————.
[illegible] ధృవము [illegible] సర్వమిది నందుము. [illegible]
[illegible] ॥

భూగోమ ర్ధ్వ భాలు భ వల యసాృ పి మధ్వ యుతునృ తే క్షాడు. (ప్ర)సగా
భూం(త్రే)ము ంద శ్వనిర్వా ది వల యుము. భూతా మ ధ్య బుం యున్నా ది యుము గా.నూ
ము న్నాది (ప్ర) నగా భూమధ్య భ వలయము మధ్యము ల భం న్నము లు లా త్వ వము—
భూగా మ ధ్య ములు మధ్య బిం ను వృగా చేసి (తా) భ్వా(ఖ) మా లాం స మ్నం తర
నక్ష(త్ర) కక్ష్యా వ్యాసా క్షి యొం బిన ప్రమాణమైనది. నుత్తవృత్త ము ము సస
లగా. సక్ష్యా లసి మూన వ్యాసా క్షి యొం బున ము లగాల భచ(క్ర) ము(భ్ర)
మం బు బూ మనని తే స్ఫుటీకరించుతున్న ము—
౨౮. పై పేరాలలోని సంగ్రహములలోని సమాధానములు వ్రాసిన భూ(భ్ర)మణ
ము ల్ని సభాగముంతవి ౨. ౫. పేరాలలోని యుంశము లు గమ(ప)మా దాని భా
స ప్రశ్నవేసితే ము లు యు. ౯. ౫. ౬. ౭ పేరాల లోని సం గ్రము లను చూ చా
భా స ప్రశ్న వేసి ఆ ము న్నై నవని యు స్థి రపు రచిత గియున్నది—
౮. పై పేరాలలోని సంగ్రము లు వివి. ము లు యునవి యు(క్షా) మా దా భా సప్ర
వేసితే మున్నై నాల్లు. లయా(త్ర) ం తా(స్ర) సిన సం గ్రహ లలో స్థి రపు రచి
త యున్నది.
౨౯. నక్ష(త్ర) ము లు యు స్వభా వి క ము గా గోచరము గాని న క్ష లా(త్ర) దిస
[illegible] (త్ర) ము (వ) [illegible] (వ) [illegible]
[illegible] (ప్ర)ష్ప [illegible] న. నల్లు వి రు
ను బున్న భ చ(క్ర) ము (భ్ర) [illegible] వలన [illegible]
నక్ష లా(త్ర) ము లు [illegible] పై పేరా లలో [illegible]
బ రి యున్నది గను కే భూ గోళ ము న [illegible] తరచు శ స్థ [illegible]

న నక్షత్రములు. ఆతవుల మోక్షయుక్తులతో. బికసాక్షత్రవినము
స్థానిది. సరిగా నెత(వ) దక్షిణాయనమును పాటులు. సాధనాగలవి తెల్పినా(వ)యు
క్తగా రవ శాస్త్రము(వ) సత్యంబు నను మెయుచిప్పుకొన్నక్రము॥ సర్వేశ్వరు
నిసారతెల్పు మార్గ(త్ర)ము నఫుపారబస్ప్రజ్ఞ్యాదితార్క్యము లు(వ) వ్యక్తం బుటుక్త
యొన్నది సిద్ధమొప్పెనందున పాత్ర క్రియలవలె. ప రము శ్వరు డుసర్వాంగము
ంలో(ల)ప్రత్యయాసప డవలసిన(ఫు)సక్తి యుండదు.

11. (ప్ర)వ వాదిని దృష్టి(పు) యుక్తమైన సిద్ధవిధత్వము. వాయువు చేన
తు శాస్త్ర సిద్ధము.           శ్రీ రామచంద్రా॥

భూవాయురాకాశ వర్ణన(పు)వస్త్ర పూర్వసాక్ష్య ఘృతహస్తదగు
సంవత్సరం సమ్యక్ కల్పే। ప్రవృత్తి యాయుసువర్గ పరిపూర్ణ శాస్త్ర సార్థ
బావ్యక్షి పరావర ప్రధాన విధానం (పు)సిద్ధాంతి॥

ఈ వాయు శ్రీలంగా నక్షత్ర(త్ర)తత్వమయందు (ప్ర)వాతనిలయము నతర్క
శివదేవ గాలము నక్ష(త్ర)తత్వా భిన్న ధర్మములను. సమ్యాదిబంధ(త్ర)ంధత
క్షలయందుంటకుంటకు సూర్య నాడిగను. వి(పు)వా వానిలయాలు లు. భూ
స్వయము గస్పృష్టితాలయు వేదస్పష్టవినిర్ణయము లను గల(వు) సాగర
ములు వారిపోవుత యొక్కానందున. సర్వేశ్వరునికి స్వతంత్రతనియమా
లు(త్ర)మరణ శాస్త్రము(వ)సత్యంబడు. సర్వేశ్వరశక్త్యులావాజ్ఞాన
సగాచరములు గనుకనే నక్ష(త్ర)తత్వయం(ప్ర)వహనిలయము నత
త్వ్యాదిశతిగాలు సిద్ధమైనది. రాత్రి నవరంగును గురించి వలెంచనదే తా
ళామునే ము. సర్వేశ్వరుని రీతిగా గుర్తు నిరీతిగా లా వాయువు నది

పూర్వమత పరిశీలన పత్రములు——

౧౩. హిందూ దేశము వారి 20వ శతాబ్ది ప్రమాణాల వలన భచక్రము. భూమి చుట్టు సూర్యుడు తిరుగుచున్నాడని. భూమి కేంద్ర సిద్ధాంతము. సూర్యసిద్ధాంతాది గ్రంథములలో వివరించిన భూగోళము చుట్టు తిరుగు నక్షత్రముల ఆకర్షణ నని తప్పు తెలుసుకొనుట. భూమి చుట్టు తిరుగు సూర్యాది గ్రహములు. భూమి యొక్క ఆకర్షణకు లోనైనవి. నక్షత్రములు ఆకర్షణకు లోనుగాదు. నక్షత్రము భూమి చుట్టు తిరుగును. భూగోళము ఆకర్షణకు లోనగు వారాహమిహిర సిద్ధాంతములయందు సిద్ధాంతము లోనైన శక్తి యందు పై రెండు వివరించబడి యుండలేదు.

సూర్యగోళము. ఈ భూమి ఆకర్షణకు లోనైనది. భూ చంద్రగోళములకు తెలియని విషయములు. చంద్రభ్రమణము హిందూ దేశములో శాస్త్రముల వలన భూమి యొక్క భౌతిక విలువ. సిద్ధాంతము. భూ భ్రమణము. సిద్ధాంత. గ్రహముల భూకేంద్ర సిద్ధాంతము. భూమి యొక్క ఆకర్షణకు లోనగుచున్నది. సూర్యుని భూచంద్రగోళాల ఆకర్షణ తెలియని సిద్ధాంతములు.

౧౪. ఆర్యభట సిద్ధాంతము వివరములను తెలిపినట్టి సిద్ధాంతములు గ్రహగతుల గోళశాస్త్ర సిద్ధాంతాల విషయములను తెలిపినది. పాశ్చాత్య సిద్ధాంతముల వలన. హిందూ దేశ సిద్ధాంతము సూర్యకేంద్ర సిద్ధాంతమునకు భూభ్రమణము నకు మూలము. ఆర్యభట సిద్ధాంతము. భూభ్రమణము

3 ↗

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

జైనమత సంప్రదాయ గ్రంథములు—

౧౩. హిందూ ధర్మశాస్త్రాలు పురాణాలలో వర్ణింపబడిన భూచిత్రము. భూమి బల్లపరుపుగా ఉన్నట్లు భూమి కేంద్రస్థానీయముగా సూర్యసిద్ధాంతాది గ్రంథములలో భూగోళము ఉన్నట్లు అయినను నక్షత్రములు భూమి చుట్టూ తిరుగుచున్నట్లు వర్ణించబడినవి. భూమి బల్లపరుపు అను గ్రహములు భూమి యొక్క కేంద్రమని నక్షత్రములు తిరుగుచున్నవి. నక్షత్రములు భూమి బల్లపరుపు అను భూగోళము కేంద్ర స్థానమని పురాణముల సిద్ధాంతములందు సిద్ధాంతము వివరించబడినది.

సూర్యగోళము, చంద్రుడు భూమి చుట్టూ తిరుగుచున్నట్లు భూచంద్రగోళములు కేంద్రమని ... సిద్ధాంతము ... భూమి యొక్క కేంద్రము ... భూచంద్రగోళములు ... సిద్ధాంతములు.

౧౪. ఆర్యభట్టీయ సిద్ధాంతము ... సిద్ధాంతములు ... గోళశాస్త్ర సిద్ధాంతములు ... సౌరార్య బ్రహ్మ సిద్ధాంత వచనములు ... సిద్ధాంత గ్రంథములను ... ఆర్యభట్టీయ సిద్ధాంతములు, భూభ్రమణ ...

పశువులుగాను [illegible] జింబన తెలుపయిన ములకు [illegible] యిచ్చెను. స్వారాదము
నకునా దశకే నామ సంవత్సరం [illegible] తను [illegible] రపరబూనా దు
ని. [illegible] సిద్ధాంతమును [illegible]
[illegible] ములకు [illegible] వంశములుగానవి విశదీకరించు టకు చేయు
[illegible] మాపకతులు
[illegible] యిచ్చెను. [illegible]
[illegible] యిచ్చినారుస
[illegible]
౨ లతి ___

సమాప్తము ___

శ్రీగణేశాయనమః.

వసిష్ఠసిద్ధాంతః.

శ్లో॥ శ్రీశివాదిపదాధారమప్రత్యక్షమగోచరమ్।
నిర్గుణం నిరవద్యం తన్నమామి బ్రహ్మ సర్వగమ్॥ ౧
స్వారోచిషమహారాధ్య యుగాదౌ మునిసత్తమః.
ప్రగర్గనామాయమభవద్బ్రాహ్మణో వాక్యవిదాం వరః॥ ౨
గ్రహనక్షత్రజం జ్ఞానం జిజ్ఞాసుర్జ్ఞానముత్తమమ్.
ఉపాగమ్య వశిశ్రేష్ఠం వసిష్ఠమిదమబ్రవీత్॥ 3॥
త్వం బ్రహ్మతనయం సృష్టిస్థితినాశనకారణమ్.
తత్త్వజ్ఞానమహం జ్ఞాతుం గ్రహనక్షత్రసంభవమ్।
ఆగతోస్మి మునిశ్రేష్ఠ తత్త్వతో వక్తుమర్హసి।
ఇత్యుక్తో మునిశార్దూలో వసిష్ఠో బ్రహ్మనందనః।
దివ్యం జ్యోతిర్మయం జ్ఞానం సాధూనాం పరిపృచ్ఛసి।
కథితం బ్రహ్మణా ప్రాహ్యమతేః పురా బ్రవీమి తే॥.
తారాధీనాం ఖగేశత్వం తారాణాముత్తరగ్రహాః।
సూర్యాదీనాం గ్రహాణాం చ మూర్తా మూర్తస్య చిత్సదా॥
చంద్రాదిత్యౌ గ్రహౌ ముఖ్యౌ మూర్తిమంతౌ చంద్రాదిత్యాది తత్త్వసంయుతౌ
చంద్రాద్యైర్గ్రహనక్షత్రైస్తారాణాం పంచకేన్ద్రసమ్మితాః॥

నాక్షత్రం [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

(శ్లో ౨౦౦౦౦) [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

రవిమాసయుతా స్తఋ. హాం ధ్రువమాసావితే త్రిలో హా॥
శ్రవమాసస్వనహనస్తె ఆధిక్యం తాక్తాద యుతాంతా॥
సూర్యబృహగతిర్యుతా యుతాశ్వ శశియుతా విదివిని
విశ్వావిసౌమ్యసూర్యారామా అధిక్యంతే ౨ త్రాంశతిధృతి॥
హాంకాసౌవిసౌమ్యంమాసాంతే ఫ క్షాతాంగా విదెసహా॥
సర్వకామయువమాసాసాం విసమూర్తస్య దశనాతి॥
శ్రీ దశకదేవతా శుభాం శ్రీ ఖరాంసాంశిక్ష విశావేశా॥
శౌర్యశానావాయుభూతానాం యుక్రోధిలా అతుకరయి॥
తత్ప్రమాదవివిక్ష్య యు. హారా విస్త్యుమ్ను సంక్షయా॥
శ్రీ శ్రమతావుఅవిసర్వ బ్రహ్మ సర్వ రక్షా విరతే ॥
తన్నదృశ్యతాన్వైసాంసాక్ష సర్వ శారంమురరాత్ర రా॥
వేదాష్టతాష్టశాన్యాష్ట ఖరవే (వి) గశే ంధవ॥
సహాం(వి)స్తూర్య భావే త్రవిత్రై గగన్య మతేరేయి గ॥
౧౭౧౧౪౦౦౦౦౦ సాన్యుష్టు కార్య విభాంశక్షాః
ఖాత్రైశ్యతామశాబ్దయు॥ ౧౩౭౧౩౦౦॥
సహాస్ర ఖర్వాక్ష త్రైతేరదిక్షాః శతై బాల ద్రుమసా యుతా॥
౩౨౦౦౦॥ గాశభాంతేరసవిదైతే వారాశిక్షదేద్దా ముఖస్య ఋ.
౯౧౦౭౪౦॥ ఖ కృశ స్యుస్యకాంశ్యద్ధ దాంతాంబుద్రామబుఖా
వయుశ॥ ౧౩౨౦౯॥ కిలనక్షత్రలబాదారాద్రిణాం దృక్షాబృక్షాస్ప తి॥
౫౧౩౭౭౭౪॥ సకర్మనాహ దృశాంగాంగయమూద్ర ద౪౯ ౭౩౨ఖ

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

స్నాతస్నాత్వా రామో రాత్రిం పదేష్యే ॥౨౭॥ దినరాత్రి [illegible] నృతం॥ యా

మృత్యుక్రాంతౌ విపర్యయాత్। దేశానాం తరచారాచాతృత్వే విస్పృదేశాంతరాద్వి

యుక్తస్యే పక్షే ॥౨౮॥ దినరాత్రి [illegible] స్నాతే క్షీణ్సంత వివాకరే

తేమో విరియా ఉంతరాత్మా [illegible] తే మోవాం తానదతేమో ద్రుతా॥ వ

త్రైండు బాలా సున్నా రాన్నాత్మైః [illegible] గలవు విజ్ఞాతా॥ తేత్ర్యైవార్ధత

గమ్యాత్ర్య ద్వాత్రిం తరపాల్తా పుటే॥ ౩౦॥ శశిమన్న గలభాగే విదానశ్చ

త్రిస్వార సంజ్ఞాతా। తద్వాస్ననార్ధ్ర భాగాది త్రిధర్ భాగాది భావిషు తే॥ ౩౧॥

త్రి పరిచాద్ధి తత్ర్య [illegible] మధ్యస్థతే [illegible] వ దాస్యమ॥ వపభాగా౭ ౨ భ వి

ఆసృద్యాత్ర్య పవంసలాత్మనః సము ద్భవో ॥౩౨॥ పత్ర పత్రాద్ధ సేనయోగేం

రవేంద్వ్యోర్విలాలతై వ్యతీ॥ తయోరాః క్రాంతిలాసామ్యే తత్రాపాత స

మన్వయం॥ ౩౩॥ త్రిశ్చావకేశ్వ రిక్తాంతే స్యులు గణ్యదికాయా

ద్వితీయః

త్రిధభాయా ద్వితారస్త్రీతీయః॥

సముద్రతా మందలైర్నవవృత్తం పరిప్రోక్తే నవః [illegible] ద్వాదశం బిలదేవక

క్షాత్రాబ్ధ సౌత్రాతతు భవేత్ ॥ ౩౪॥ సాధయేద్ద్యువిధి వృత్తం తత్రౌద్విప

శత మమత్తవలు। పరార్ధ్వత్వ తా స్పష్టాత్ యత్ర గ్రహం దుర్ధరాపోరా

భిదా॥ ౩౫॥ తన్నతాన్య ద్వానృసిద్ధ్యచసంసార్ధాన్వితశస్త్రా ధా భా

యూవర్గా న్నవేదో విత్రోగరర స్యులం యత్ర ద్విము షైతే॥ ౩౬

భాయాయవర్గా గుణో త్రిష్టే ఘటుదేర్ల విభాషితో॥ త్రిశులం బగుణా

బాసేత ద్విహా ఖ్యాపల ఇదే॥ ౩౭॥ తత్రి ఇ శివాఏవా

క్షేపనక్షత్రగుణితా హృతా॥ లంబజ్యయాపత్రంగుణితే వర్గమూలసాధన

దృగ్జ్యా॥ ౨౮॥ [illegible] శంకుర్ఛాయాయా [illegible]

సమమండలగే భానౌ సమశంకు రుదాహృతః॥ [illegible]

[illegible] మధ్యశంకు [illegible]

మండలే॥ ౨౧॥ లంకాదయా [illegible] గ్రహ [illegible]

[illegible] సుస్పష్ట రాశ్యాది నభోయుతాః॥

౨౨॥ [illegible] లంకోదయాః [illegible]

[illegible] తాల [illegible]॥

ఇతి శ్రీ వసిష్ఠ సిద్ధాంతే ఛాయా [illegible] ధికారః॥

అథ చంద్రగ్రహణాధికారః॥

సూర్యబింబకలా వేదా [illegible] చంద్రబింబకలా [illegible]॥ ౨౩॥ రాహు

బింబకలా [illegible]॥ ౨౪॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౨౫॥ [illegible]

[illegible]

౨౬॥ [illegible] లంబనావనతి

[illegible]॥ ౨౭॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]॥ ౨౮॥ [illegible]

[illegible]

చతుర్థ్యాః భవిష్యత్యయనేఽయనే ॥ ౨౪ ॥

ఇతి శ్రీ సూర్యసిద్ధాంతే ప్రత్యక్షజ్ఞానయత్నాధ్యాయః ॥

అథ భూగోళజ్ఞానాధ్యాయః పంచమః ॥

[illegible]

వేదాశ్వ వృత్తాని సప్తశేషేష్వత్ర యోజయేత్॥ ౧౧॥ సప్తశేషేము౦ జ్యా
న స్యాత్ క్షేప వృత్తాని షట్ క్షేపా। సప్తదృక్క్షేప వృత్తాని తత్ తత్ర
జ్యా౦ కలా నిచ॥ ౧౨॥ షట్ సావనా వృత్తాని బహ్వ గు రు ము ఖాని
తా౦॥ విలో క్య శ్రీ వరదేన వేదత్వ ర్థ౦ శు ద్ధా శు ద్ధ౦॥ ౧౩॥ యజ్ఞేశ
శర్మ ణా౦ యాజ్ఞవల్క్య పరశ్వ సు సమాహితః। శ్రీ హా లోత మ వాష్ట్ర
తి: సర్వ నిర్ణ క్త కల్ప షః॥ ౧౪॥
ఇతి శ్రీ బ్రహ్మ ల త్ర వరిష్ఠ విరచితో లఘుసిద్ధాంతః
సమాప్తః॥

Transcribed from the Ms. of M.R.Ry. Koti-Kalapudi Yajnesa~~ware~~ Gari Narasimha Siddhanta Garu of Bobbili. in The year 1909-1910

P.V.
4-6-19.